

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-15>

УДК 330.34.01:330.341.1:658

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

FACTORS OF FORMATION AND USE OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF INVESTMENT ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Юрків Руслан Русланович

доктор філософії,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9016-6634>

Yurkiv Ruslan

Ivan Franko National University of Lviv

Метою цього дослідження є виділення та оцінювання чинників, які впливають на процеси формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств. Розроблено теоретичні засади оцінювання величини фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств. Побудовано модель формування та використання цього потенціалу. Виділено п'ять головних комплексних факторів формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, а саме: рентабельність господарської діяльності, її ризикованість, інвестиційну привабливість проєктів, уподобання власників підприємств, доступність зовнішніх джерел фінансування. Показано, що кожен із зазначених чинників може характеризуватися низкою індикаторів. Виконано апробацію розроблених теоретичних засад за вибіркою українських підприємств, які належать до трьох видів економічної діяльності. Зокрема, встановлено наявність впливу багатьох індикаторів фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств на рівень їх інвестиційної активності.

Ключові слова: підприємство, інвестиційна діяльність, фінансовий потенціал, рівень інвестиційної активності, формування потенціалу, використання потенціалу.

The purpose of this study is to identify and evaluate factors that influence the processes of formation and use of the financial potential of investment activities of enterprises. The relevance of the research is caused by the needs of many companies to increase the volume of their investment activities. This, in turn, requires an increase in the capabilities of business entities to finance investment projects. To achieve the goal and solve the research tasks, the following general scientific and special methods are used in the work: theoretical generalization – when determining the peculiarities of the formation of the financial potential of investment activities of companies; modeling – when building a model of formation and use of the financial potential of investment activities of enterprises; analysis – when evaluating indicators of the financial potential of investment activity; abstraction – when establishing the main factors that influence the amount of financial potential of investment activities of enterprises, etc. The theoretical principles of assessing the financial potential of investment activities of enterprises have been developed. A model of the formation and use of this potential has been built. Five main complex factors of formation and use of the financial potential of the investment activity of enterprises are identified, namely: profitability of economic activity, its riskiness, investment attractiveness of projects, preferences of business owners, availability of external funding sources. It is shown that each of the mentioned factors can be characterized by a number of indicators. The developed theoretical foundations were tested on a sample of Ukrainian enterprises belonging to three types of economic activity. In particular, the influence of many indicators of the financial potential of investment activity of enterprises on the level of their investment activity has been determined. The developed theoretical provisions on the selection and assessment of factors of the financial potential of investment activity can be implemented in the practice of enterprise activity. This will improve the validity of the process of developing investment programs and, accordingly, increase the efficiency of investment activities of enterprises.

Keywords: enterprise, investment activity, financial potential, level of investment activity, potential formation, potential use.

Постановка проблеми. Забезпечення розвитку економіки потребує зростання обсягів виробництва та збуту продукції, яку виготовляють підприємства. Проте таке зростання, якщо воно матиме довгостроковий характер, не зможе відбуватися без збільшення виробничих потужностей суб'єктів господарювання. Своєю чергою, щоб досягнути цього збільшення, підприємства повинні провадити активну інвестиційну діяльність. Необхідною умовою такого провадження є наявність у компаній належного фінансового потенціалу. При цьому за певних умов фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємств може бути збільшено, що надасть можливість підвищити рівень інвестиційної активності відповідних підприємств. Для цього потрібно, насамперед, визначити головні чинники, які справляють вплив на формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, та дослідити закономірності такого впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню управління інвестиційною діяльністю присвячено значну кількість наукових праць. Значний внесок у дослідження цього питання зробили, зокрема, такі вчені, як О. І. Амоша [1], Д. Бхандарі [2], Ш. Валітов [3], Л. О. Волощук [4], М. В. Гараєв [5], В. М. Геєць [6], В. Г. Герасимчук [7], О. Ю. Ємельянов [8], Н. В. Захарченко [9], А. О. Касич [10], В. О. Кунцевич [11], Л. С. Ларка [12], В. В. Лесінський [13], Н. Г. Міценко [14], В. С. Найдюк [15] та ін. Також багатьма науковцями розглянуто проблему фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, зокрема досліджено механізми такого фінансування та їх вплив на економічні результати діяльності підприємств. Ці та інші питання, пов'язані із забезпеченням фінансування інвестиційної діяльності компаній, розглядалися, зокрема, у працях таких дослідників, як М. Бхаллі [16], А. С. Гілл [17], С. П. Гладій [18], Ф. А. Джуд [19], О. Ю. Ємельянов [20; 21], В. В. Лесінський [22], С. Чой [23] та ін. Водночас, питання виділення та оцінювання чинників, які впливають на процеси формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, на теперішній час не є остаточно вирішеними. Зважаючи на актуальність зазначених питань, існує необхідність в їх подальшому дослідженні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виділення та оцінювання чинників, які впливають на процеси формування та використання фінан-

сового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи особливості формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств варто відзначити, що цей різновид економічного потенціалу суб'єктів господарювання знаходиться на перетині інших двох його видів, а саме – інвестиційного потенціалу та потенціалу набуття фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності компаній (рис. 1).

При цьому під інвестиційним потенціалом суб'єктів підприємництва варто розуміти їхню здатність здійснювати ефективну інвестиційну діяльність протягом певного проміжку часу. Зазначена здатність повинна оцінюватися оптимальним за наперед встановленим критерієм (максимуму чистого прибутку, ринкової вартості компаній тощо) обсягом інвестиційної діяльності підприємств, тобто оптимальною величиною тих інвестицій, які доцільно вкласти в їхній розвиток.

Стосовно потенціалу набуття підприємством фінансових ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності, то цей різновид економічного потенціалу компанії доцільно тлумачити як її здатність впродовж деякого проміжку часу отримувати певний обсяг фінансових ресурсів з усіх доступних їхніх джерел, зокрема позикових [24; 25], з метою провадження інвестиційної діяльності. Зазначена здатність повинна оцінюватися оптимальним за наперед встановленим критерієм обсягом надходження на підприємство фінансових ресурсів для фінансування його інвестиційної діяльності.

Тоді величина фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств повинна визначатися як мінімальна з величин описаних вище двох різновидів економічного потенціалу, а саме: наявних у підприємств інвестиційного потенціалу та потенціалу набуття фінансових ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності.

Процеси формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності компаній знаходяться під впливом багатьох чинників. Ці чинники можуть бути об'єднані у групи, тобто можливим є розгляд певних комплексних факторів утворення фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. При цьому варто виділити такі п'ять головних комплексних факторів формування та використання

Рис. 1. Модель формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств

Джерело: розроблено автором

фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, а саме: рентабельність господарської діяльності; її ризикованість; інвестиційну привабливість проєктів, які передбачають реалізувати підприємства; упо-

добання власників підприємств; доступність зовнішніх джерел фінансування. Кожен із зазначених чинників може характеризуватися низкою індикаторів, перелік яких наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Групування показників, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств

Комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності	Назви показників, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання	Позначки показників
1. Рентабельність господарської діяльності	1.1. Рентабельність сукупних активів	П.1.1
	1.2. Рентабельність власного капіталу	П.1.2
	1.3. Рентабельність продукції	П.1.3
2. Ризикованість діяльності підприємств	2.1. Коефіцієнт автономії	П.2.1
	2.2. Загальний коефіцієнт покриття	П.2.2
	2.3. Частка вартості продукції, для якої є характерним нестабільний попит, у загальному обсязі продукції	П.2.3
	2.4. Частка вартості матеріальних ресурсів, ціни на які є нестабільними та важко прогнозованими, у загальній вартості використовуваних матеріальних ресурсів	П.2.4
3. Інвестиційна привабливість проєктів, які передбачається реалізувати	3.1. Прибутковість інвестицій у реалізацію проєктів	П.3.1
	3.2. Індекс дохідності проєктів	П.3.2
	3.3. Частка власних джерел коштів у структурі капіталу, який вкладається суб'єктами господарювання у реалізацію певних проєктів	П.3.3
	3.4. Частка вартості продукції за проєктами, для якої є характерним нестабільний попит на неї, у загальному обсязі продукції за проєктами	П.3.4
4. Уподобання власників підприємств	4.1. Мінімально припустимий з точки зору власників підприємств рівень коефіцієнта автономії	П.4.1
	4.2. Максимально припустима з точки зору власників суб'єктів господарювання частка нових власників (інвесторів) у величині пайового капіталу	П.4.2
	4.3. Мінімально припустимий рівень прибутковості інвестицій у здійснення проєктів	П.4.3
5. Доступність зовнішніх джерел фінансування	5.1. Рівень ставки кредитного відсотка	П.5.1
	5.2. Максимальний термін, на який суб'єкти господарювання можуть взяття позику	П.5.2
	5.3. Мінімально припустимий рівень дивідендних виплат з точки зору потенційних інвесторів	П.5.3

Джерело: розроблено автором

З метою розрахунку перелічених у табл. 1 показників, які характеризують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, було оброблено дані про низку підприємств західного регіону України, які належать до трьох видів економічної діяльності (виробництво хлібобулочних та кондитерських виробів, виконання будівельно-ремонтних робіт та деревообробна промисловість). При цьому інформацію

про досліджувані підприємства було отримано двома основними способами: шляхом обробки бухгалтерської та статистичної звітності підприємств та завдяки анкетному опитуванню їхніх власників та менеджерів.

Оскільки наявність фінансового потенціалу інвестиційної діяльності компаній є необхідною умовою здійснення такої діяльності, становить інтерес питання про вплив наведених у табл. 1 показників на рівень інвестиційної активності досліджуваних підприємств.

Для оцінювання такого впливу усі підприємства, які розглядалися, були поділено на п'ять груп за ступенем їх інвестиційної активності. Цей ступінь визначався на засадах розрахунку співвідношення обсягів інвестицій, вкладених у підприємства впродовж звітного періоду (року), та середньої сукупної величини активів компаній за цей період. За таких умов було здійснено наступну якісну градацію інвестиційної активності досліджуваних підприємств: дуже низький ступінь їх інвестиційної активності (величина зазначеного співвідношення не перевищує 0,02); низький ступінь (величина зазначеного співвідношення знаходиться в інтервалі від 0,02 до 0,04); середній ступінь (величина зазначеного співвідношення знаходиться в інтервалі від 0,04 до 0,08); високий ступінь (величина зазначеного співвідношення знаходиться в інтервалі від 0,08 до 0,12); дуже високий ступінь інвестиційної активності (значення зазначеного співвідношення перевищує 0,12).

Розподіл досліджуваних підприємств за видами діяльності та рівнем інвестиційної активності представлено у табл. 2. Як впливає з даних, наведених у табл. 2, переважна більшість досліджуваних підприємств належить до груп компаній з дуже низьким, низьким та середнім ступенем інвестиційної активності. Кількість таких підприємств перевищує 75% від загальної кількості суб'єктів підприємництва, що розглядалися. При цьому цей висновок є справедливим для усіх видів економічної діяльності.

Необхідно відмітити, що, як показало проведене дослідження, середні за відповідними групами підприємств значення показників, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу їх інвестиційної діяльності, є доволі близькими між собою за усіма видами економічної діяльності.

Для прикладу, рентабельність сукупних активів для підприємств, яким притаманний дуже низький ступінь інвестиційної активності (ця група підприємств є найчисленніша), становить: для підприємств, які здійснюють виробництво хлібобулочних та кондитерських виробів, – 0,012; для підприємств, які виконують будівельно-ремонтні роботи, – 0,014, а для деревообробних підприємств – 0,015. Така ж подібність обчислених значень є характерною і низці інших показників, які описують чинники фінансового потенціалу інвестиційної діяльності досліджуваних компаній, зокрема вона є притаманною коефіцієнту автономії та загальному коефіцієнту покриття.

Крім того, для низки індикаторів, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності досліджуваних підприємств, є характерним певний взаємозв'язок між значеннями цих індикаторів та ступенем інвестиційної активності відповідних підприємств. Для прикладу, підприємства, що характеризуються більш високим рівнем інвестиційної активності, є в середньому більш прибутковими. Це ж стосується, зокрема, коефіцієнта автономії, середньої рентабельності інвестицій та деяких інших індикаторів. Більш точну оцінку цієї закономірності можна отримати завдяки проведенню дисперсійного аналізу, результати якого представлено у табл. 3.

Отже, результати проведеного дисперсійного аналізу показали, що для значної кількості індикаторів, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності досліджуваних суб'єктів підприємництва, залежність між цими індикаторами та ступенем інвестиційної активності компаній є статистично значимою. Зокрема, це стосується показників рентабельності підприємств

Таблиця 2

Розподіл досліджуваних підприємств за видами діяльності та рівнем інвестиційної активності за 2020 рік

Види економічної діяльності	Кількість підприємств, розподілена за ступенем інвестиційної активності				
	Дуже низький	Низький	Середній	Високий	Дуже високий
1. Виробництво хлібобулочних та кондитерських виробів	17	9	11	7	3
2. Виконання будівельно-ремонтних робіт	13	14	8	9	4
3. Деревообробка	18	13	12	6	3

Джерело: розраховано автором за даними досліджуваних підприємств

Таблиця 3

Результати дисперсійного аналізу взаємозв'язку між чинниками фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств та ступенем їх інвестиційної активності за 2020 рік

Комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності	Позначки показників, які описують комплексні чинники формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності	Існування (+) або відсутність (-) взаємозв'язку між показникам та ступенем інвестиційної активності підприємств за видами економічної діяльності		
		Виробництво хлібобулочних та кондитерських виробів	Виконання будівельно-ремонтних робіт	Дерево-обробка
1. Рентабельність господарської діяльності	П.1.1	+	+	+
	П.1.2	+	+	+
	П.1.3	+	+	+
2. Ризикованість діяльності підприємств	П.2.1	+	+	+
	П.2.2	+	+	+
	П.2.3	-	-	-
	П.2.4	-	-	-
3. Інвестиційна привабливість проєктів	П.3.1	+	+	+
	П.3.2	+	+	+
	П.3.3	-	-	-
	П.3.4	-	-	-
4. Уподобання власників підприємств	П.4.1	-	-	-
	П.4.2	-	-	-
	П.4.3	-	-	-
5. Доступність зовнішніх джерел фінансування	П.5.1	+	+	+
	П.5.2	+	+	+
	П.5.3	-	-	-

Джерело: розраховано автором за даними досліджуваних підприємств

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

та ефективності інвестиційних проєктів, які реалізуються.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Величина фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств повинна визначатися як мінімальна з величин двох видів їхнього економічного потенціалу, а саме – наявних у підприємств інвестиційного потенціалу та потенціалу набуття фінансових ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності. Величина фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств визначається впливом низки чинників. Доцільно виділити п'ять головних комплексних факторів формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств, а саме: рентабельність господарської діяльності, її ризикованість, інвестиційну привабливість проєктів, уподобання власників

підприємств та доступність зовнішніх джерел фінансування. При цьому кожен із зазначених чинників може характеризуватися низкою індикаторів. Оскільки наявність фінансового потенціалу інвестиційної діяльності компаній є необхідною умовою здійснення такої діяльності, повинна існувати статистична залежність між рівнем інвестиційної активності підприємств та величиною індикаторів, які характеризують комплексні фактори формування та використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Виконаний емпіричний аналіз за даними українських підприємств, що належать до трьох видів економічної діяльності, показав справедливість цього твердження. Подальші дослідження повинні передбачати формалізацію процесу оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амоша О. І., Булєєв І. П., Шевцова Г. З. Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*. 2007. № 1(36). С. 3–9.
2. Bhandari D., Singh R. K., Garg S. K. Prioritization and evaluation of barriers intensity for implementation of cleaner technologies: Framework for sustainable production. *Resources, Concentration and Recycling*. 2019. Vol. 146. P. 156–167.
3. Valitov Sh. M., Khakimov A. Kh. Innovative Potential as a Framework of Innovative Strategy for Enterprise Development. *Procedia Economics and Finance*. 2015. No. 24. P. 716–721.
4. Волощук Л. О. Методичні засади та проблеми оцінювання інтелектуальної складової інноваційного розвитку промислового підприємства. *Економічний аналіз*. 2014. № 18 (2). С. 87–94.
5. Гараєв М. В. Інвестиційний потенціал підприємств залізничного транспорту: формування та розвиток. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 96–99.
6. Геєць В. М. Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання. *Економіка України*. 2015. № 1. С. 4–25.
7. Герасимчук В. Г., Довгань Л. Є., Давиденко В. Р. Інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості України: проблеми і перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2006. № 12. С. 14–17.
8. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R., Lesyk L. Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine [Online]. *Sustainability*. 2018. Vol. 10 (4). Available at: <https://doi.org/10.3390/su10041186> (accessed 29 Jan 2023).
9. Захарченко Н. В. Оцінка рівня високотехнологічного розвитку виробничого підприємства. *Економічний вісник університету*. 2005. Вип. 26.1. С. 73–80.
10. Касич А. О. Модернізація як стратегічне завдання розвитку промисловості України. *Бізнес Інформ*. 2016. № 7. С. 67–72.
11. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 7(37). С. 123–130.
12. Ларка Л. С. Обґрунтування господарських рішень, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут»*. 2017. № 46. С. 100–103.
13. Lesynskyi V., Yemelyanov O., Zarytska O., Symak A., Koleshchuk O. Substantiation of projects that account for risk in the resource-saving technological changes at enterprises. *East. Eur. J. Enterp. Technol.* 2018. Vol. 6(1). P. 6–16.
14. Міценко Н. Г., Міщук А. І. Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 4(236). С. 191–204.
15. Найдюк В. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 251–263.
16. Bhalli M., Hashmi S., Majeed A. Impact of Credit Constraints on Firms Growth: A Case Study of Manufacturing Sector of Pakistan. *Journal of Quantitative Methods*. 2017. Vol. 1(1). P. 4–40.
17. Gill A. S., Mand H. S., Sharma S. P., Mathur N. Factors that Influence Financial Leverage of Small Business Firms in India. *International Journal of Economics and Finance*. 2012. Vol. 4, No. 1. P. 33–45.
18. Гладій С. Фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку: теоретико-методологічний підхід до управління. *Наука молода*. 2005. № 3. С. 109–115.
19. Jude F. A., Adamou N. Bank Loan Financing Decisions of Small and Medium-Sized Enterprises: The Significance of Owner/Managers Behaviors. *International Journal of Economics and Finance*. 2018. Vol. 10 (5). P. 231–241.
20. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Zahoretska O., Kusiy M., Lesyk R., Lesyk L. Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. [Online]. *Energies*. 2019. Vol. 12(24). DOI: <https://doi.org/10.3390/en12244724> (accessed 29 Jan 2023).
21. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R., Lesyk L. Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks. [Online]. *Energies*. 2018. Vol. 11 (12). DOI: <https://doi.org/10.3390/en11123529> (Accessed 29 Jan 2023).
22. Lesynskyi V., Yemelyanov O., Zarytska O., Symak A., Petrushka T. Devising a Toolset for Assessing the Potential of Loan Financing of Projects Aimed at Implementing Energy-Saving Technologies. *East. Eur. J. Enterp. Technol.* 2021. Vol. 4(13)/ P. 15–33.
23. Choi S., Furceri D., Huang Y., Loungani P. Aggregate uncertainty and sectoral productivity growth: The role of credit constraints. *J. Int. Money Financ.* 2018. Vol. 88/ P. 314–330.
24. Yemelyanov O., Petrushka T., Symak A., Trevoho O., Turylo A., Kurylo O., Danchak L., Symak D., Lesyk L. Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Govern-

ment Contribution [Online]. *Sustainability*. 2020. Vol. 12 (15). Available at: <https://doi.org/10.3390/su12156184> (accessed 29 Jan 2023).

25. Ємельянов О. Ю. Оцінювання потенціалу позикового фінансування господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2022. № 24. С. 3–9.

REFERENCES:

1. Amosha O. I., Bulieiev I. P., Shevtsova H. Z. (2007) Innovatsijne onovlennia tekhniko-tehnolohichnoi bazy promyslovoho vyrobnytstva na synerhetychnykh zasadakh: teoriia i praktyka [Innovative renewal of the technical and technological base of industrial production on a synergistic basis: theory and practice]. *Industrial economics*, no. 1(36), pp. 3–9.

2. Bhandari D., Singh R. K., Garg S. K. (2019) Prioritization and evaluation of barriers intensity for implementation of cleaner technologies: Framework for sustainable production. *Resources, Concentration and Recycling*, vol. 146, pp. 156–167.

3. Valitov Sh. M., Khakimov A. Kh. (2015) Innovative Potential as a Framework of Innovative Strategy for Enterprise Development. *Procedia Economics and Finance*, no. 24, pp. 716–721.

4. Voloschuk L. O. (2014) Metodychni zasady ta problemy otsiniuvannia intelektual'noi skladovoi innovatsijnoho rozvytku promyslovoho pidpriemstva [Methodical bases and problems of estimation of an intellectual component of innovative development of the industrial enterprise]. *Economic analysis*, no. 18 (2), pp. 87–94.

5. Garayev, M. (2019) Investytsijnyj potentsial pidpriemstv zaliznychnoho transportu: formuvannia ta rozvytok [Investment potential of the enterprises of a railway transportation: the formation and development]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 7, pp. 96–99.

6. Heiets' V. M. (2015) Bar'ieri na shliakhu rozvytku promyslovosti na innovatsijnij osnovi ta mozhlyvosti ikh podolannia [Barriers to the development of industry on an innovative basis and opportunities to overcome them]. *Ukraine economy*, no. 1, pp. 4–25.

7. Herasymchuk V. H., Dovhan' L. Ye., Davydenko V. R. (2006) Innovatsijno-investytsijnyj rozvytok promyslovosti Ukrainy: problemy i perspektyvy [Innovation and investment development of Ukrainian industry: problems and prospects]. *Investments: practice and experience*, no. 12, pp. 14–17.

8. Yemelyanov O., Petrushka T., Symak A., Trevoho O., Turylo A., Kurylo O., Danchak L., Symak D., Lesyk L. (2020) Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution, [Online], *Sustainability*, vol. 12 (15). DOI: <https://doi.org/10.3390/su12156184> (accessed 29 Jan 2023).

9. Zakharchenko N. V. (2005) Otsinka rivnia vysokotekhnolohichnogo rozvytku vyrobnychoho pidpriemstva [Assessment of the level of high-tech development of a manufacturing enterprise]. *Economic Bulletin of the University*, vol. 26.1, pp. 73–80.

10. Kasych A. O. (2016) Modernizatsiia iak stratehichne zavdannia rozvytku promyslovosti Ukrainy [Modernization as a strategic task of industrial development of Ukraine]. *Business Inform*, no. 7, pp. 67–72.

11. Kuntsevych V. O. (2004) Poniattia finansovoho potentsialu rozvytku pidpriemstva ta yoho otsinky [The concept of financial potential of enterprise development and its evaluation]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7(37), pp. 123–130.

12. Larka L. S. (2017) Obgruntuvannia hospodars'kykh rishen', scho vplyvaiut' na investytsijnu pryvablyvist' pidpriemstva [Substantiation of business decisions that affect the investment attractiveness of the enterprise]. *Visnyk NTU «Kharkivs'kyj politekhnichnyj instytut»*, vol. 46 (2017), pp. 100–103.

13. Lesynskiy, V., Yemelyanov, O., Zarytska, O., Symak, A. & Koleshchuk, O. (2018). Substantiation of projects that account for risk in the resource-saving technological changes at enterprises. *East. Eur. J. Enterp. Technol.*, vol. 6(1), pp. 6–16.

14. Mischenko N. H., Mischuk A. I. (2016) Rozvytok pidpriemstva na osnovi informatsijnoho ta innovatsijnoho potentsialu [Enterprise development based on information and innovation potential]. *Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*, vol. 4(236), pp 191–204.

15. Najdiuk V. S. (2013) Sutnist' ta peredumovy innovatsijnoho rozvytku pidpriemstv [The essence and prerequisites for innovative development of enterprises]. *Marketing and Management of Innovations*, vol. 4, pp. 251–263.

16. Bhalli M., Hashmi S., Majeed A. (2017) Impact of Credit Constraints on Firms Growth: A Case Study of Manufacturing Sector of Pakistan. *Journal of Quantitative Methods*, vol. 1(1), pp. 4–40.

17. Jude F. A., Adamou N. (2018) Bank Loan Financing Decisions of Small and Medium-Sized Enterprises: The Significance of Owner/Managers Behaviors. *International Journal of Economics and Finance*, vol. 10(5), pp. 231–241.

18. Gill A. S., Mand H. S., Sharma S. P., Mathur N. (2012) Factors that Influence Financial Leverage of Small Business Firms in India. *International Journal of Economics and Finance*, vol. 4(1), pp. 33–45.
19. Hladij S. (2005) Finansovyj mekhanizm investuvannia innovatsijnoho rozvytku: teoretyko-metodolohichnyj pidkhid do upravlinnia [The financial mechanism of investing in innovative development: a theoretical and methodological approach to management]. *Science is young*, no. 3, pp. 109–115.
20. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R., Lesyk, L. (2018) Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine, [Online], *Sustainability*, vol. 10 (4). DOI: <https://doi.org/10.3390/su10041186> (accessed 29 Jan 2023).
21. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Zahoretska O., Kusiya M., Lesyk R., Lesyk L. (2019) Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy, [Online], *Energies*, vol. 12 (24). DOI: <https://doi.org/10.3390/en12244724> (accessed 29 Jan 2023).
22. Lesynskiy, V., Yemelyanov, O., Zarytska, O., Symak, A. & Petrushka, T. (2021). Devising a Toolset for Assessing the Potential of Loan Financing of Projects Aimed at Implementing Energy-Saving Technologies. *East. Eur. J. Enterp. Technol.*, vol. 4(13), pp. 15–33.
23. Choi S., Furceri D., Huang Y., Loungani P. (2018) Aggregate uncertainty and sectoral productivity growth: The role of credit constraints. *J. Int. Money Financ.*, vol. 88, pp. 314–330.
24. Yemelyanov O., Petrushka T., Symak A., Trevoho O., Turylo A., Kurylo O., Danchak L., Symak D., Lesyk L. (2020) Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution, [Online], *Sustainability*, vol. 12 (15). DOI: <https://doi.org/10.3390/su12156184> (accessed 29 Jan 2023).
25. Yemelyanov O. Yu. (2022). Otsiniuvannia potentsialu pozykovoho finansuvannia hospodars'koi diial'nosti pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu. [Evaluation of the potential of loan financing of the economic activity of enterprises of the agro-industrial complex]. *Agroworld*, no. 24, pp. 3–9.